

Resumé

Kostel sv. Jana Nepomuckého ve Štěchovicích

Kamil Hilbert – český architekt přelomu 19. a 20. století, je znám hlavně jako poslední projektant svatovítského chrámu. Jeho tvůrčí činnost byla zaměřena především na obnovy památek, ale občas se věnoval i vlastní architektonické tvorbě. Jednou z nich je kostel sv. Jana Nepomuckého ve Štěchovicích, pravděpodobně nejznámější „secesní“ sakrální stavba v Čechách. O architektonické tvorbě stavitele Kamila Hilberta ani o tomto jeho, jak se zdá klíčovém díle, neexistuje podrobnější studie. Odborníci se prozatím věnovali Hilbertovi pouze v souvislosti s památkovou péčí, o jejíž modernizaci se sám v jejích počátcích významně zasloužil. Dokázal velmi rychle reagovat na novou památkovou teorii a bezprostředně ji uplatňovat v praxi. Hilbertovy památkové realizace jsou založené na metodicky vyspělém přístupu k poznání upravované památky a na uplatnění vědeckých metod při jejím průzkumu. Jeho názory byly ovlivňovány progresivními proudy v památkové péči, představované především myšlenkami zakladatelských osobností moderní památkové péče, vídeňského historika umění Aloise Riegla a jeho žáka a nástupce Maxe Dvořáka.

Stranou zájmu pak zůstávala Hilbertova vlastní architektonická tvorba, ať již z konce 19. století či prvních desetiletí 20. století. Kostel sv. Jana Nepomuckého ve Štěchovicích je v našem prostředí neobyčejná stavba. Jeho podivuhodná estetika nemá v českém prostředí obdoby. Přestože se Hilbert v dílčích momentech dotýkal i tehdejší moderní architektury - díla svých současníků vždy pozorně sledoval - byl ale v používání progresivních architektonických prvků vždy o krůček pozadu.

Nad návrhy nového kostela začíná uvažovat přibližně v roce 1906. Vychází přitom ze svých zkušeností s novostavbami vzniklými v letech 1902 až 1905. Tedy z období, ve kterém architekt prošel výrazným výtvarným posunem, který se odráží v návrzích kostela. Samotná výstavba kostela započala až roku 1911, a tak měl Hilbert dostatek času návrhy několikrát obměnit a přizpůsobit novým trendům v architektuře. Nově používané materiály a železné konstrukce byly v této době již nedílnou součástí každé moderní stavby. Hilbert sám měl s nimi již osobní zkušenosti, které uplatnil například na nájemním domě na Masarykově nábřeží z let 1904–05. Kostel sv. Jana Nepomuckého není postaven v čistém secesním slohu, jeho jednotlivé části a prvky jsou převzaty z románského, gotického či renesančního slohu. Další možnou inspirací mohla být památková péče. Žádný z badatelů

podobný zdroj zatím nezmínil. Domnívám se, že obnovy, na kterých Hilbert pracoval celý život, působily na jeho vlastní tvorbu velmi silně. Většinu jím prováděných obnov realizoval na kostelech či jiných stavbách, které pocházely ze středověku. Odtud jistě vycházela Hilbertova „záliba“ v románském či gotickém slohu.

Kamil Hilbert zůstává dodnes spíše v zapomnění a pokud je připomínán, tak hlavně v souvislosti s přijetím novodobých principů památkové péče.

Markéta Fatková
2008